

Par Tukuma muzeja darbības rezultātiem 2019. gadā

Tukuma muzejs ir viens no lielākajiem pašvaldību muzejiem Latvijā un 2019. gada 22. februārī tam iesākts arī reģionāla muzeja statuss. Tukuma muzejs apvieno 7 teritoriālās struktūrvienības: Tukuma Mākslas muzejs, Durbes pils, Tukuma pilsētas vēstures muzejs “Pils tornis”, Pastariņa muzejs, Džūkstes Pasaku muzejs, Tukuma Audēju darbnīca un Mākslas galerija “Durvis”. Katra teritoriālā struktūrvienība jeb muzeji patstāvīgi veic izglītojošā darba uzdevumus un apkalpo apmeklētājus. Kopējais Tukuma muzeja apmeklētāju skaits ir pieaudzis: no 52 712 apmeklētājiem 2018. gadā līdz 56 111 apmeklētājiem 2019. gadā. Lielākā daļa – 39574 jeb 70,5% no visiem – izmantojuši bezmaksas apmeklējuma iespējas, tādā veidā apmeklētāji ir novērtējuši pašvaldības politiku, kuras mērķis ir veicināt Tukuma muzeja pieejamību.

Tukuma muzejs 2019. gadā ir izgājis kārtējo akreditāciju un saņēmis Kultūras ministrijas 27.02.2019 izsniegto atkārtotas akreditācijas apliecību nr. 1A5. Tukuma muzeja darbība 2019. gadā ir notikusi atbilstoši Tukuma novada Domes apstiprinātajam Tukuma muzeja Nolikumam (20.12.2018., prot. Nr. 26, 6. §.) un Vidēja termiņa darbības stratēģijai 2018.–2023. gadam (20.12.2018, prot. Nr. 26, 7. §.), realizējot jauno misiju:

Tukuma muzejs, saglabājot un pētot daudzveidīgo Ziemeļaustrumkurzemes mantojumu, veido izpratni par vēstures gaitu, mākslas vērtībām un kultūras daudzveidību, iedzīvina latviskās tradīcijas un izceļ etniskās īpatnības, lai, izglītojot un iepriecinot vietējo kopienu un plašāku sabiedrību, īpaši bērnus, veicinātu savstarpēju toleranci, stimulētu radošas izpausmes un lepnumu par savu kultūrvidi.

Pārskata periodā Tukuma muzejs veicis visas muzeja funkcijas: krājuma saglabāšanu, pētniecisko darbu un komunikāciju ar sabiedrību, atbilstoši LR Muzeju likumam.

Par krājuma komplektēšanas un saglabāšanas funkciju atbild Krājuma nodaļa. 2019. gada 31. decembrī Tukuma muzeja krājumā pavisam bija 94 510 priekšmeti, no tiem 71 539 uzskaitīti pamatkrājumā. Pārskata periodā krājums papildināts ar 314 priekšmetiem, tostarp 211 pamatkrājumā. No jaunieguvumiem 263 iegūti dāvinājumu veidā, bet 51 – nopirkti no privātpersonām par kopējo summu EUR 16 038,75. Realizējot Tukuma novada Domes programmas “Tukuma novads ceļā uz Latvijas simtgadi” finansētus projektus, Novada un pārnovadu tautastērpu kolekcija papildināta ar 21 priekšmetu un Džūkstes Pasaku muzeja ekspozīcija “A. Lerhis-Puškaitis un pasakas” papildināta ar 20 priekšmetiem. Par budžeta finansējumu iegādāti arī 5 priekšmeti mākslas krājumam un 5 priekšmeti Durbes pils ekspozīcijai. Dāvinājumā saņemto priekšmetu klāsts ir tiešām bagātīgs: no fotogrāfijām un dokumentiem līdz porcelāna priekšmetiem. Priekšmeti tiek izmantoti izstādēs un ekspozīcijās, kā arī pētniecībā.

Daudzi priekšmeti, ko muzejs saņem, ir sliktā stāvoklī, tāpēc muzeja restauratoriem ir daudz darba. Ekspozēšanas vajadzībām konservēti 161 priekšmets, no tiem 138 konservēti un 23 restaurēti. Piesaistot VKKF finansējumu, veikta 5 gleznu restaurācija, kā arī valsts kultūras pieminekļa (nr. 6846) Durbes pils parka fasādes ārdurvju un 2 logu restaurācija.

Lai padarītu muzeja rīcībā esošo informāciju pieejamāku sabiedrībai, krājuma glabātājas Nacionālajā muzeju kopkatalogā ievadījušas informāciju par 1 373, tostarp 1 221 pamatkrājuma, priekšmetiem. Pavisam šajā elektroniskajā katalogā ir atrodamā informācija par 14 444 Tukuma muzeja priekšmetiem jeb 15,2 % no visa krājuma. Metadati par 239 Tukuma muzeja priekšmetiem ir pieejami arī Eiropas bibliotēku datu bāzē www.europeana.com un par 5 Sibīrijā rakstītām vēstulēm uz bērza tāss – Pasaules digitālajā bibliotēkā: www.wdl.org.

Muzeja krājuma priekšmeti tiek aktīvi izmantoti izstādēs. Pārskata periodā pavisam eksponēti 4 534 priekšmeti, t.sk.: pastāvīgajās ekspozīcijās – 2 225, muzeja izstādēs – 1 299, ārpus muzeja izstādēs – 13, citām institūcijām uz laiku deponēti – 104 priekšmeti, kā arī 893 priekšmetu attēli –

digitālajās ekspozīcijās. Jāpiemin, ka Tukuma muzeja priekšmeti, tostarp arhitektes M. Staņas dizainēta kumode, ir eksponēta Latvijas muzeju kopizstādē “Latvijas gadsimts”, kas skatāma Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā Rīgā.

Muzejā tiek veikts pētnieciskais darbs, nodrošinot krājuma izpēti, ekspozīciju un izstāžu, kā arī muzejpedagoģisko programmu un pasākumu sagatavošanu. Pavisam sagatavoti 18 izstāžu, tostarp 7 kultūrvēsturisku, plāni. Sagatavoti arī 13 programmu un pasākumu scenāriji, no kuriem 12 ir realizēti. No apjomīgākajiem pētījumiem minami: Landesvēra un Latvijas neatkarības kara vēstures (1918-1920) katalogs, Tukumā tapušo filmu katalogs izstādei “Kino Tukumā”, kā arī katalogs “A.Lerha-Puškaiša 7 pasakas par putniem”. Turpinās pētījumi par 18 tēmām. Latvijas augstskolu rakstu krājumos publicēti 2 zinātniski raksti. Muzeja darbinieki uzstājušies ar referātiem 23 zinātniskās konferencēs un semināros. Sadarbībā ar Francijas institūtu Latvijā un Liepājas muzeju sagatavots izstādes plāns un izdots katalogs “Mežģiņu šarms un noslēpumi” (latviešu un franču valodā).

2019. gadā pavisam izmantoti 7 027 Tukuma muzeja krājuma priekšmeti, tai skaitā: pētniecībā izmantoti 4 967 un digitālo attēlu izgatavošanai – 1 682, programmās izmantoti un virtuāli eksponēti 378 priekšmeti. Ņemot vērā arī eksponēto priekšmetu skaitu, pavisam kopā pārskata periodā izmantoti 11 561 priekšmetu jeb 12,2 % no Tukuma muzeja krājuma kopskaita.

Komunikācijas funkcija: izstāžu un ekspozīciju, kā arī izglītojošo darbu organizē Komunikācijas nodaļa, kas nodrošina arī sabiedriskās attiecības. Tukuma muzejā 2019. gadā pavisam bija skatāmas 5 pastāvīgās ekspozīcijas, tai skaitā, 4 digitālās ekspozīcijas: „Vēstules nākamībai”, „Savējo stāsti, ne svešo”, kas izvietota vides objektā „Vārti no pagātnes uz nākotni” Brīvības laukumā, „Tukuma muzejs cauri laikiem”, kas skatāma Tukuma Mākslas muzejā un „Latvijas vēstures līkloču modelis”, kas skatāma Pastariņa muzejā.

Izstāžu darbs Tukuma muzejā ir visai aktīvs. Pavisam kopā 2019. gadā muzejā bija skatāmas 42, no tām 2019. gadā atklātas 30 izstādes. Pavisam 14 izstādēs izmantoti muzeja krājuma priekšmeti. Ārpus muzeja rādītas 3 ceļojošās izstādes: “Ak, svētā Lestene!”, “Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss” un “Tukumnieki Latvijas neatkarības ceļā”. Izveidota arī jauna ceļojošā izstāde “Gaišais ceļš”, kas vismaz līdz 2020. gada vasarai skatāma Sv. Trīsvienības Tukuma Evaņģēliski luteriskajā baznīcā.

Tukuma muzejs ir reģistrēts arī LR Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības iestāžu reģistrā un piedāvā arī Profesionālās pilnveides programmas. Tukuma novada Izglītības pārvaldē reģistrētas 3 Vizuālās mākslas pedagogu pilnveides programmas: “Eksperimenti – domu, ideju virzītājs” (2017), “Dizaina domāšana”(2018), kā arī „Animācijas metodes izmantošana mākslas pedagogijā” (saskaņota Tukuma novada Izglītības pārvaldē 28.05.2019 10. prot., Nr. 63). Šo programmu 2019. gadā apguva 21 vizuālās mākslas skolotājs.

Tukuma muzejs turpina aktīvi strādāt ar vispārējās izglītības iestādēm un Latvijas simtgades biroju, piedāvājot programmas iniciatīvas “Latvijas skolas soma” koordinatoriem. Pārskata periodā pavisam novadītas 262 ekskursijas 8437 apmeklētājiem, notikušas 223 pedagoģiskās programmas 5472 skolēniem. Par 66 % palielinājies pieaugušo grupu skaits, kas izmanto mūžizglītības programmas: 2019. gadā 65 programmas 1070 pieaugušajiem. Krasi pieaudzis arī muzejā rīkoto pasākumu skaits no 88 – 2018. gadā līdz 111 – 2019. gadā. Nedaudz palielinājies arī pasākumu apmeklētāju skaits līdz – 13 903 – galvenokārt uz Muzeju nakts rēķina.

Lai informētu sabiedrību, Komunikācijas nodaļa sagatavojusi 41 preses relīzi un 169 informatīvos paziņojumus par izstādēm un pasākumiem. Sagatavotas 40 afišas un 10 citi reklāmas un izdales materiāli (izstādes anotācijas, etiķetes), veikts 591 ieraksts Tukuma muzeja un visu 7 struktūrvienību Feisbuka lapās. Tukuma muzeja aktivitātēm pavisam veltītas 204 žurnālistu publikācijas medijos.

2019. gadā pabeigta jaunās Tukuma muzeja mājas lapas izstrāde (latviešu, angļu valodā): www.tukumamuzejs.lv, kas ir nozīmīgs solis muzeja tēla un piedāvājuma popularizēšanā.

Dalība profesionālajās organizācijās un starptautiskā sadarbība:

Tukuma muzejs ir Latvijas piļu un muižu asociācijas un Latvijas muzeju biedrības biedrs. Pārskata periodā Tukuma muzejs turpinājis vadīt Latvijas muzejpedagogu tālākizglītības iniciatīvu

„Nedarbnīca”, noorganizējot 2 profesionālās pilnveides kursus muzejpedagogiem un vasaras semināru Rēzeknē “Es protu, saprotu, izprotu muzeju”.

Tukuma muzejs darbojas starptautisku organizāciju: Baltijas piļu un muzeju asociācijas valdē un Kultūrvēsturiskās vides izglītības organizācijas „Bridging Ages” valdē. Tukuma muzejs ir arī Starptautiskās Muzeju Padomes (ICOM) institucionālais biedrs.

Sadarbībā ar Vācbaltu fondiem (VFR) un Tukuma novada Domes 2019. gadā organizēta ziedojumu vākšana kritušo landesvēra karavīru piemiņas plāksnes izgatavošanai, uzstādīšanai un atklāšanai 11.11.2019 pie K. Zemdegas pieminekļa Tukuma Meža kapu Brāļu kapos. Tukuma muzejs iesaistījās arī Latvijas Neatkarības kara Simtgades pasākumos, organizējot lielinieku terora upuru piemiņas pasākumus, orientēšanās spēli un publisko pasākumu “Ceļojums laikā.1919” Durbes pilī.

2019. gadā ir palielinājušies Tukuma muzeja ieņēmumi. Pārskata periodā Tukuma muzeja kopējais budžets sasniedza EUR 780 647.00. Tukuma novada pašvaldības finansējums bija 697 108.00, muzeja ieņēmumi – EUR 83 539.00: t.sk. no maksas pakalpojumiem – EUR 70 387.00, ieejas biļetēm – EUR 12 252.00 un piesaistītais finansējums – EUR 22 216.00, kā arī apdrošināšanas kompensācija EUR 900.00.

No kopējā Tukuma muzeja 2019. gada budžeta 87% veido pašvaldības dotācijas, 10% – ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un 3% piesaistītais finansējums. Finansējums piesaistīts no VKKF Kultūras mantojuma nozares un Muzeju attīstības mērķprogrammas, kas radīja iespēju iegādāties jaunas vitrīnas Durbes pilij, restaurēt ārdurvis un logus, kā arī 5 krājuma gleznas. Salīdzinot ar 2018. gadu, pārskata periodā pašvaldības finansējuma apjoms ir palielinājies par EUR 87 089.00 jeb 14.82%. Pārskata periodā palielinājies arī muzeja ieņēmumu apjoms, salīdzinot ar 2018. gadu – par 3.39%, VKKF finansējuma apjoms palielinājies par 128% salīdzinot ar 2018. gadu, nedaudz pieauguši biļešu ieņēmumi – par 24%.

Tukuma muzeja izdevumi pārskata periodā arī pieauguši, salīdzinot ar 2018. gadu. Pavisam kopā izlietoti EUR 744 302.00, no kuriem lielākā daļa – EUR 422 411.00 jeb 56% – darba samaksai, EUR 24 608.00 – komunālajiem maksājumiem, EUR 6000.00 – apsardzei, EUR 177 088.00 – citiem maksājumiem. 2019. gadā EUR 52 758.00 izlietoti kapitāliem izdevumiem, tostarp EUR 35 239.00 izmantoti Durbes kalpu mājas jumta un pagraba konstrukciju glābšanai (4.posma darbiem), kā arī IT infrastruktūras modernizācijai.

Augusi arī kopējā Tukuma muzeja pamatkapitāla vērtība, ieskaitot muzeja krājumu ir EUR 4 204 573.00, no kuriem EUR 2 065 993.00 jeb 49% veido muzeja krājuma un EUR 2 138 581.00 jeb 51% – muzeja rīcībā nodotais pašvaldības nekustamais īpašums.

Tukuma muzeja Saimniecības nodaļa nodrošina to, lai visas muzeja pamatfunkcijas tiktu veiktas plānotajā apjomā. Nodaļa veic visu muzeja izstāžu iekārtošanu, izgatavo nepieciešamās iekārtas un nodrošina atbalstu pasākumiem un programmām. Budžeta robežās nodaļa veic visu 16 ēku uzturēšanu, no kurām lielākā daļa ir valsts nozīmes kultūras pieminekļi. Pārskata periodā lielākie saimnieciskie pasākumi veikti Durbes pils kompleksā. Sadarbībā ar Tukuma novada Domes Attīstības nodaļu sagatavots projekta pieteikums un apgūts piešķirtais NKMP finansējums EUR 5 000.00 un Tukuma novada Domes līdzfinansējums EUR 5 000.00 Durbes muižas kalpu mājas pārsegumu un jumta glābšanas darbiem (4.posmam) kopsummā EUR 10 000.00. Pašvaldība finansējusi arī Durbes muižas kalpu mājas izpēti. Kopumā veikti darbi par EUR 14 077.28 un nodoti no Domes muzejam bezatlīdzības ceļā.

Pieejamā finansējuma ietvaros nelieli vienkāršotās renovācijas darbi veikti arī citās muzeja struktūrvienībās: Pastariņa muzejā – izgatavoti jauni informācija stendi, Džūkstes Pasaku muzejā – Pasaku dārza ainavas rekonstrukcijas plāna izstrāde un uzsākta tā realizācija, Tukuma Mākslas muzejā – 2 telpu remonts un apgaismojuma modernizācija, utt.

Tukuma muzeja saimnieciskās darbība saistīta arī ar suvenīru, muzeja iespieddarbu, mākslas darbu un amatnieku darinājumu pārdošanu. Mākslas galerija “Durvis” ir muzeja populārākā struktūrvienība, kur 2019. gadā bijuši 19 181 apmeklētāji jeb 34 % no visu Tukuma muzeja apmeklētāju kopskaita. To veicina galerijas atrašanās vieta pilsētas centrā un arī bezmaksas ieeja. Galerijā un citu Tukuma muzeja struktūrvienību kioskos ir nopērkami 71 autora, mākslinieku un amatnieku, darbi.

Piesaistot VKKF finansējumu EUR 4 000.00 un Tukuma novada Domes līdzfinansējumu EUR 4 000.00, ir veikta Durbes pils parka terases ārdurvju un 2 logu restaurācija. Par muzeja budžeta līdzekļiem ir veikta zibensnovedēju zemēšana Durbes pilij, veikti kalpu mājas pagraba konstrukciju glābšanas darbi A-D korpusa manteļskurstenī, kā arī citi pasākumi.

Tukuma muzejs ir pašvaldības iestāde, kurā 2019. gadā pavisam bija 47.5 amata vietas, tostarp 46.5 pašvaldības finansētas. Septiņās muzeja struktūrvienībās pavisam nodarbināts 52 darbinieki, pastāvīgā darbā – 51 darbinieks. Muzeja administrāciju veido 5 darbinieki: direktors un 2 vietnieki: zinātniskajā un saimnieciskajā darbā (vada arī saimniecības nodaļu), galvenais krājuma glabātājs (vada arī krājuma nodaļu), kā arī vecākais grāmatvedis. Muzejā pavisam ir 9 struktūrvienību vadītāji un 10 speciālisti, kas veic muzejiskās funkcijas. Atbalsta funkciju veic 4 speciālisti un 23 tehniskie darbinieki, kas nodrošina visu 7 struktūrvienību telpu (16 ēkās) apsaimniekošanu un apmeklētāju apkalpošanu.

Darbiniekiem tiek nodrošināta kvalifikācijas celšana muzeoloģijas vai muzeogrāfijasursos un semināros muzejā un citās institūcijās. 2019. gadā noorganizēti 72 kvalifikācijas celšanas pasākumu apmeklējumi Latvijā, atsevišķos gadījumos arī Igaunijā un Zviedrijā, kuros pavisam piedalījās 45 darbinieki. Visiem darbiniekiem noorganizēts kolektīvais pieredzes apmaiņas brauciens uz Rīgas Motormuzeju un Latvijas Nacionālo mākslas muzeju. Visiem darbinieki izgājuši kārtējo darba drošības instruktāžu.

Lielākās problēmas un riski joprojām ir saistītas ar krājuma saglabāšanu, jo tikai daļu priekšmetu iespējams izvietot 8 izremontētajās krājuma telpās Durbes muižas kalpu mājas vecākajā korpusā. Daļa priekšmetu joprojām atrodas Durbes muižas klētī, saimniecības ēkā un pašvaldības garāžā un ir pakļauti neatbilstošam mitruma un temperatūras režīmam. Harmonijas ielā 7 esošie rakstiskie, vizuālie un tēlojošie priekšmeti atrodas dzīvojamā ēkā ar lielu ugunsdrošības risku. Džūkstes Pasaku muzeja pārsegumu tehniskais stāvoklis ir neapmierinošs, bet finansējuma trūkuma dēļ nav bijis iespējams uzsākt glābšanas projekta izstrādi. Ļoti lēns ir Durbes kalpu mājas glābšanas process. Sakarā ar to, ka pēdējos gados veikti nepietiekami ieguldījumi infrastruktūrā, ir pasliktinājies ēku, kas ir valsts nozīmes kultūras pieminekļi, stāvoklis.

Muzeja darbinieka vidējā darba alga 2019. gadā ir augusi par 12% un sasniegusi EUR 656,30 (bija EUR 586) pirms nodokļu nomaksas. Kaut arī vidējā alga joprojām ir mazāka nekā vidēji nozarē, tās palielināšana ir sekmējusi darbinieku motivāciju strādāt muzejā. Atalgojuma palielināšana un jaunu profesionāļu piesaistīšana ir ļoti nepieciešama, jo muzejā strādā 13 pensijas vecuma darbinieki jeb 25 % no kopējā darbinieka skaita. Zemā atalgojuma dēļ muzejā nevēlas strādāt vīrieši spēka gados. Trūkst mehanizētu darba rīku, kas atvieglotu smagu priekšmetu pārvietošanu vai teritorijas apkopšanu.

Tukuma muzeja direktore:

Agrita Ozola